

Sygn.akt II Ca 716/13

POSTANOWIENIE

Dnia 29 kwietnia 2014 r.

Sąd Okręgowy w Bydgoszczy II Wydział Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący - Sędzia SO Piotr Starosta

Sędzia SO Irena Dobosiewicz (spr.)

Sędzia SO Aurelia Pietrzak

Protokolant sekr. sądowy Tomasz Rapacewicz

po rozpoznaniu w dniu 15 kwietnia 2014 r. w Bydgoszczy

na rozprawie sprawy z wniosku **K. K. i B. K.**

z udziałem **A. G.**

o podział majątku wspólnego

na skutek apelacji uczestnika

od postanowienia Sądu Rejonowego w Bydgoszczy

z dnia 23 maja 2013 r. sygn. akt. II Ns 2716/10

postanawia:

1. **oddalić apelację;**

2. **ustalić, że wnioskodawcze nie i uczestnik ponoszą koszty postępowania odwoławczego związane ze swoim udziałem w sprawie.**

Na oryginale właściwe podpisy

II Ca 716/13

UZASADNIENIE

Wnioskodawczynie K. K. i B. K. wniosły o podział majątku wspólnego ich zmarłej siostry M. G. i uczestnika A. G. oraz dokonanie działu spadku po M. G. poprzez zasądzenie od uczestnika na rzecz każdej z wnioskodawczyń kwot po 46.325 zł. Wskazały, że w skład majątku wspólnego wchodzi środki finansowe zgromadzone na rachunkach bankowych i dwa samochody osobowe: P. rocznik 2002 i P. (...) rocznik 1998. W uzasadnieniu wnioskodawczynie podały, że ich siostra zmarła 27 sierpnia 2005 r. pozostawiając testament, w którym powołała je do spadku wydziedziczając równocześnie męża - uczestnika postępowania. Dodały, że A. G. jak dotąd nie rozliczył się z majątku po zmarłej.

Wnioskodawczym pismem z dnia 21 grudnia 2010 r. wskazały, że domagają się rozliczenia nakładów poczynionych na mieszkanie małżonków w Ś..

Uczestnik A. G. w dniu 29 grudnia 2008 r. wniósł o zasądzenie od K. K. na jego rzecz kwoty 55.045,69 zł tytułem nakładów, jakie poniósł na majątek odrębny zmarłej żony w postaci mieszkania położonego w B. przy ul. (...). Sprawa ta została połączona do wspólnego rozpoznania ze sprawą o podział majątku wspólnego i dział spadku.

Postanowieniem z dnia 23 maja 2013 r. Sąd Rejonowy w Bydgoszczy:

1. dokonał podziału majątku wspólnego M. G. i A. G., w skład którego wchodzi:

- samochód osobowy marki P. (...) rocznik 1998,
- samochód osobowy marki P. (...), rocznik 2002,

2. oddalił wnioski w pozostałej części,

3. zwolnił obie wnioskodawczynie od kosztów sądowych w całości,

4. nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa - Sądu Rejonowego w Bydgoszczy kwotę 2.096,60 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych,

5. kosztami sądowymi w części w jakiej zwolnione zostały od ich ponoszenia wnioskodawczynie, obciążył Skarb Państwa.

1

Sąd Rejonowy oparł swoje rozstrzygnięcie na następujących ustaleniach faktycznych:

M. G. zmarła w dniu 27 sierpnia 2005 r. w B.. Pozostawiła testament, w którym powołała po połowie siostry - K. K. i B. K.. W testamencie tym wydziedziczyła nadto swojego męża A. G.. Postanowieniem z dnia 15 grudnia 2006 r. Sąd Rejonowy w Świeciu stwierdził, że spadek na podstawie tegoż testamentu nabyły wnioskodawczynie - każda z nich w 1/2 części.

W dniu 25 października 2004 r. małżonkowie zawarli umowę majątkową małżeńską wyłączając z dniem jej zawarcia ustrój majątkowy małżeński i wprowadzając do swoich stosunków majątkowych ustrój rozdzielności majątkowej. Równocześnie małżonkowie dokonali częściowego podziału majątku dorobkowego w zakresie prawa najmu lokalu mieszkalnego położonego w Ś. przy ul. (...) w ten sposób, że prawo to nabył na wyłączną własność A. G.. Podziału tego małżonkowie dokonali bez spłat i dopłat oświadczając, iż z tego tytułu nie będą w przyszłości dochodzić wobec siebie żadnych roszczeń. Tym samym aktem zwarta została umowa pomiędzy Województwem (...) a A. G. ustanawiająca odrębną własność tego lokalu i jego sprzedaży na rzecz uczestnika - do jego majątku odrębnego.

W czasie trwania ustroju wspólności majątkowej małżeńskiej małżonkowie poczynili nakłady na wynajmowane przez nich mieszkanie położone w Ś. oraz na majątek odrębny M. G. w postaci lokalu mieszkalnego położonego w B. przy ul. (...).

W skład majątku wspólnego małżonków wchodził także samochód osobowy marki P. (...) rocznik 1998 oraz samochód osobowy marki P. (...) rocznik 2002. Ich wartość na dzień ustania wspólności majątkowej małżeńskiej wynosiła 10.000 zł.

Przechodząc do rozważań prawnych Sąd Rejonowy wskazał na wstępie, że przyznał oba samochody na własność uczestnika, w którego posiadaniu znajdują się one do chwili obecnej. Przyznanie jednego z pojazdów wnioskodawczym om nie znajduje uzasadnienia, albowiem są one osobami starszymi, mającymi problemy zdrowotne. Z racji tego uczestnik powinien zwrócić im kwotę 10.000 zł.

Sąd uznał za udowodnione, że małżonkowie czynili nakłady na lokal mieszkalny w Ś., który wynajmowali, a także na mieszkanie w B., będące majątkiem osobistym M. G.. Jednakże uczestnik nie wykazał, aby nakłady czynione na nieruchomości w B. były tak duże, jak sam twierdził. W tym zakresie

2

Sąd oparł się na opinii biegłego, który na podstawie twierdzeń wnioskodawczyń, że wartość nakładów na to mieszkanie wyniosła kwotę 36.100 zł. Odnośnie zaś lokalu w Ś., również w oparciu o wersję wnioskodawczyń, biegły wyliczył wspólne nakłady na kwotę 8.500 zł. W tej sytuacji wnioskodawczynie powinny zwrócić uczestnikowi tytułem rozliczenia majątku wspólnego kwotę stanowiącą połowę różnicy pomiędzy wartościami nakładów, tj. 13.800 zł (27.600 x 1/2). Biorąc pod uwagę fakt, iż uczestnik powinien zapłacić wnioskodawczyniom kwotę 10.000 zł tytułem rozliczenia pojazdów, do zapłaty na rzecz wnioskodawcy pozostała kwota 3.800 zł.

Następnie Sąd stwierdził, że wnioskodawczynie nie wykazały, aby w chwili zniesienia wspólności majątkowej małżonkowie posiadali oszczędności, a także aby uczestnik przeznaczył środki finansowe pochodzące z majątku wspólnego na swój majątek odrębny. Nadto nikt z uczestników nie udowodnił jakie rzecz ruchome wchodziły w skład tego majątku. Odnośnie natomiast rzeczy osobistych zmarłej, Sąd zaznaczył, że wnioskodawczynie będą mogły domagać się ich wydania w procesie.

Wracając do ustalonej kwoty spłaty w wysokości 3.800 zł Sąd Rejonowy stwierdził, że jej zasądzenie na rzecz uczestnika byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego, albowiem zmarła wydziedziczyła swojego męża, który od wielu lat nie dopełniał wobec niej obowiązków rodzinnych utrzymując kontakty z inną kobietą, co zostało wykazane w tym postępowaniu przez wnioskodawczynie, które przejęły nad nią opiekę. Nadto zmarła zgodziła się na ewidentnie niekorzystny dla niej sposób częściowego podziału majątku wspólnego licząc na to, że uczestnik nie będzie rościł sobie pretensji do mieszkania w B.. Z tych względów Sąd odstąpił od zasądzenia dopłaty na podstawie art. 5 k.c.

Ze względu na sytuację majątkową obu wnioskodawczyń Sąd zwolnił je od ponoszenia kosztów sądowych w całości. Natomiast nakazał pobrać od uczestnika na rzecz Skarbu Państwa kwotę stanowiącą połowę wynagrodzenia biegłego powołanego w sprawie. Pozostałymi kosztami sądowymi obciążył Skarb Państwa.

Apelację na powyższe postanowienie Sądu Rejonowego wniósł uczestnik zaskarżając je co do punktu 1, odnośnie sposobu podziału samochodów, co do punktu 2 w zakresie w jakim Sąd oddalił jego wnioski o rozliczenie nakładów z majątku wspólnego na majątek odrębny spadkodawczyni oraz co do punkt 4. Zaskarżonemu postanowieniu uczestnik zarzucił:

3

1. naruszenie art. 233 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.pc. poprzez niewłaściwą ocenę materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie i bezpodstawne uznanie, że zakres nakładów małżonków na majątek odrębny spadkodawczyni był niższy niż to w istocie wynika z dowodów zawartych w aktach sprawy,
2. nieprawidłowe przyjęcie do rozliczenia kwoty 8.500 zł wynikającej z nakładów na lokal w Ś., podczas gdy w obliczu treści umowy majątkowej małżeńskiej nie mogły być brane pod uwagę do rozliczenia nakłady z majątku wspólnego,
3. naruszenie art. 618 k.p.c. w zw. z art. 686 k.p.c. w zw. z art. 46 k.r.o. i art. 5 k.c. poprzez odmowę zasądzenia spłaty z tytułu rozliczenia majątku wspólnego z uwagi na zasady współżycia społecznego,
4. nieprawidłowe uwzględnienie wniosku wnioskodawczyń o przyznanie samochodów na własność uczestnikowi, podczas gdy żadna ze stron nie chciała się zgodzić na przejęcie samochodów, co powinno obligować Sąd do zarządzenia ich sprzedaży w trybie licytacji publicznej,

5. pominięcie faktu, iż uczestnik wytaczając powództwo uiszczył opłatę w kwocie 2.753 zł, która to z uwagi na brak opłaty od roszczeń przekazanych do postępowania nieprocesowego, powinna zostać mu zwrócona; Sąd zatem powinien zwrócić uczestnikowi różnicę pomiędzy powyższą kwotą a kwotą 2.096,60 zł.

Z powołaniem na powyższe uczestnik wniósł o zmianę zaskarżonego rozstrzygnięcia poprzez:

a. przyznanie wnioskodawczyniom na wyłączną własność pojazdu P. (...), a uczestnikowi P. (...), bez spłat,

b. zasądzenie od wnioskodawczyń solidarnie na rzecz uczestnika z tytułu nakładów z majątku wspólnego na majątek odrębny spadkodawczyni kwoty 20.300 zł,

c. zasądzenie zwrotu na rzecz uczestnika od Skarbu Państwa kwoty 656,40 zł tytułem części opłaty.

Nadto uczestnik wniósł o zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania odwoławczego.

Wnioskodawczynie ustosunkowując się do apelacji uczestnika wniosły o jej oddalenie w całości oraz o zasądzenie kosztów postępowania odwoławczego.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja nie jest uzasadniona.

4

Sąd Rejonowy poczynił prawidłowe ustalenia faktyczne z rozważeniem całokształtu materiału dowodowego bez przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów, o jakiej mowa w art. 233 § 1 k.p.c, które to ustalenia Sąd odwoławczy akceptuje i przyjmuje za własne. Zarzut naruszenia powyższego przepisu postępowania nie był więc zasadny. Wskazać należy, że w orzecznictwie ugruntowany jest pogląd, że jeżeli z materiału dowodowego sąd wyprowadza wnioski logicznie poprawne i zgodne z doświadczeniem życiowym, to ocena sądu nie narusza reguł swobodnej oceny dowodów i musi się ostać, choćby w równym stopniu, na podstawie tego materiału dowodowego, dawały się wysnuć wnioski odmienne. Tylko w przypadku, gdy brak jest logiki w wiązaniu wniosków z zebranymi dowodami lub gdy wnioskowanie sądu wykracza poza schemat logiki formalnej albo, wbrew zasadom doświadczenia życiowego, nie uwzględnia jednoznacznych praktycznych związków przyczynowo-skutkowych, to przeprowadzona przez sąd ocena dowodów może być skutecznie podważona (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27.09.2002 r., II CKN 817/00, LEX nr 56906).

Apelacja tak wymaganych zarzutów nie przedstawia i nie wykazuje, aby ocena dowodów oraz oparte na niej wnioski były dotknięte powyższymi uchybieniami. Zaznaczyć przy tym należy, że przedstawiona przez Sąd pierwszej instancji argumentacja na poparcie dokonanej oceny materiału dowodowego jest spójna i przekonująca. Nie sposób zarzucić Sądowi Rejonowemu błędu w tym, że dokonując ustaleń w sprawie nie uwzględnił faktur i rachunków załączonych przez uczestnika. Podzielić należy pogląd, iż z ich treści nie można jednoznacznie wywnioskować, że dotyczyły one zakresu prac i remontu lokalu mieszkalnego przy ul. (...) w B.. Nie stanowiły zatem przekonującego dowodu na poparcie twierdzenia uczestnika, że małżonkowie dokonali istotnej modernizacji tej nieruchomości. Podobnie zgodzić się należy ze stwierdzeniem, iż uczestnik nie wykazał, aby małżonkowie na powyższy cel zaciągnęli kredyt. Reasumując, Sąd Okręgowy nie znalazł podstaw do zakwestionowania dokonanej przez Sąd pierwszej instancji oceny dowodów.

W pełni zaaprobować należy stanowisko Sądu Rejonowego odnośnie przyznania uczestnikowi na własność dwóch samochodów marki P. o łącznej wartości 20.000 zł. Co prawda zasadą jest fizyczny podział rzeczy wspólnej, jednakże okoliczności sprawy nie pozostawiają wątpliwości, że przyjęte rozwiązanie jest w pełni uzasadnione. Wnioskodawczynie to osoby w podeszłym wieku z problemami zdrowotnymi. Przyznanie im jednego pojazdu

stanowiłoby dodatkowe obciążenie związane chociażby z koniecznością jego utrzymania. Zaznaczyć należy, że oba samochody znajdują się w posiadaniu uczestnika. Fakt,

5

że tylko jeden z nich jest przez niego użytkowany nie przemawia za dokonaniem fizycznego podziału tych ruchomości. Uczestnik z pewnością bardziej wykorzysta powyższe pojazdy aniżeli wnioskodawczyni, dla których chociażby jeden z nich stanowiłby istotny problem, nie tylko pod względem finansowym.

Przechodząc do obliczeń zawartych w uzasadnieniu orzeczenia Sądu Rejonowego, a dotyczących należnej uczestnikowi kwoty tytułem dopłaty, Sąd Okręgowy wskazuje, że nie było podstaw do zaliczenia wartości nakładów poczynionych przez małżonków na lokal mieszkalny położony w Ś. przy ul. (...) w kwocie 8.500 zł. Rozwiązaniu przyjętemu przez Sąd pierwszej instancji sprzeciwiała się treść zawartej pomiędzy małżonkami umowy majątkowej małżeńskiej i o podział majątku wspólnego z dnia 25 października 2004 r., z której w § 4 wprost wynika, że dokonany tą umową częściowy podział majątku dorobkowego w zakresie mieszkania w Ś. został przeprowadzony bez spłat i dopłat, nadto strony umowy oświadczyły, że w przyszłości w tym zakresie nie będą dochodzić wobec siebie żadnych roszczeń /k.l 14/. Sąd Rejonowy w swoich ustaleniach zwrócił uwagę na powyższy zapis, jednakże w niedostateczny sposób uwzględnił go przy dokonywaniu stosownych obliczeń. Zatem nie było podstaw do pomniejszenia kwoty 36.100 zł, stanowiącej wartość nakładów poczynionych przez małżonków na lokal mieszkalny położony w B. przy ul. (...), o kwotę 8.500 zł. W konsekwencji wnioskodawczyni tytułem rozliczenia majątku wspólnego małżonków, po uwzględnieniu kwoty należnej w związku z rozliczeniem samochodów (20.000 zł x 14), powinny uiścić na rzecz uczestnika kwotę 8.050 zł (36.100 zł x Vi - 10.000 zł), nie zaś kwotę 3.800 zł, jak przyjął Sąd Rejonowy.

Powyższe uchybienie nie miało jednak znaczenia dla ostatecznego wyniku niniejszej sprawy, albowiem Sąd Okręgowy w pełni podziela stanowisko Sądu pierwszej instancji o istnieniu podstaw do zastosowania w sprawie art. 5 k.c., co w konsekwencji skutkowało odstąpieniem od zasądzenia na rzecz uczestnika powyższej kwoty tytułem rozliczenia majątku wspólnego. Materiał dowodowy zgromadzony w sprawie potwierdził przyczyny, z racji których uczestnik został wydziedziczony przez spadkodawczynię w testamencie notarialnym z dnia 30 czerwca 2005 r. Istotnie, uczestnik uporczywie nie dopełniał względem ciężko chorej żony obowiązków rodzinnych utrzymując w trakcie ich małżeństwa kontakty z inną kobietą, wobec tego opiekę nad nią przejęły wnioskodawczyni. Zachowanie to postrzegać należy jako rażące i nie zasługujące na akceptację z punktu widzenia powszechnie uznawanych w społeczeństwie wartości. Z tego powodu Sąd Rejonowy zasadnie odmówił

6

udzielenia ochrony prawnej uczestnikowi zgodnie z jego żądaniem. Nie bez znaczenia dla takiej oceny pozostaje okoliczność, że spadkodawczyni zgodziła się zawrzeć ze swoim mężem umowę majątkową małżeńską i o podział majątku wspólnego, która w gruncie rzeczy była dla niej niekorzystna. Wszystkie te okoliczności, przeanalizowane przez pryzmat reguł moralnych występujących w społeczeństwie, odgrywają istotne znaczenie dla przyjęcia wystąpienia podstaw do zastosowania klauzuli generalnej wyrażonej w art. 5 k.c. Fakt, iż uczestnik został z powodu swojego zachowania wydziedziczony przez zmarłą żonę w testamencie notarialnym nie wyklucza możliwości skorzystania z powyższego przepisu w niniejszej sprawie. W orzecznictwie dopuszczalne jest zresztą stosowanie omawianego przepisu jako podstawy do obniżenia spłat lub dopłat z udziałów przy podziale majątku wspólnego byłych małżonków (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22.OJ.2009 r., III CSK 251/08, LEXnr 507972). Biorąc powyższe pod uwagę, Sąd pierwszej instancji zasadnie przyjął, że zasądzenie ustalonej kwoty od wnioskodawczyni byłoby sprzeczne z zasadami współżycia społecznego.

W konsekwencji żądanie uczestnika dotyczące zwrotu ze Skarbu Państwa kwoty 656,40 zł również nie mogło zostać uwzględnione.

Wobec tego Sąd Okręgowy na podstawie art. 385 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. oddalił apelację jako niezasadną.

O kosztach postępowania Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 520 § 1 k.p.c. ustalając, iż wnioskodawczynie i uczestnik ponoszą koszty postępowania odwoławczego związane ze swoim udziałem w sprawie.